

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 065-02-2/2024/16
Ljubljana, 20. 3. 2024

Državni svet Republike Slovenije je na 15. seji 20. 3. 2024, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), sprejel naslednji

SKLEP

Državni svet se je seznanil z zaključki posveta *Izzivi psihoterapije v slovenskem prostoru - različni pogledi, skupne rešitve* in na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta poziva Vlado Republike Slovenije in v njenem okviru Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da proučijo zaključke posveta in se do njih opredelijo v roku 30 dni. Obenem Državni svet predlaga Vladi Republike Slovenije, da čim prej pristopi k reguliranju področja psihoterapije in da pri pripravi zakona o psihoterapiji v največji možni meri upošteva zaključke posveta.

* * *

Zaključki posveta se glasijo:

»Komisija Državnega sveta Republike Slovenije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter Slovenska krovna zveza za psihoterapijo sta 5. februarja 2024 v dvorani Državnega sveta soorganizirali posvet z naslovom *Izzivi psihoterapije v slovenskem prostoru - različni pogledi, skupne rešitve*.

Namen posveta je bil predstaviti stanje potreb prebivalcev v Sloveniji po psihoterapevtski obravnavi; predstaviti prizadevanja Slovenske krovne zveze za psihoterapijo, vse od njene ustanovitve leta 1998, za zakonsko ureditev področja psihoterapije in podati konkretne predloge za sprejem posebnega zakona o psihoterapiji; predstaviti celoten nabor kompetenc za dodelitev naziva psihoterapevt; predstaviti primere dobrih praks interdisciplinarnega dela psihoterapevta, psihologa ali kliničnega psihologa ter psihiatra; predstaviti možnosti vključevanja in izvajanja storitev psihoterapije na različnih področjih (socialno varstvo, izobraževanje, sodstvo itd.).

Na posvetu so aktivno sodelovali priznani strokovnjaki (psihoterapevti, psihiatri in klinični psihologi), ki so vsak s svojega vidika osvetlili to izjemno pomembno tematiko in z udeleženci posveta delili svoje znanstveno in strokovno znanje ter izkušnje iz prakse.

Posvet sta sovodila državna svetnica Monika Ažman, podpredsednica Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide in predstavnica interesov zdravstva v Državnem svetu, ter član Slovenske krovne zveze za psihoterapijo mag. Martin Lisec.

Po otvoritvi posveta in uvodnem nagovoru državne svetnice Monike Ažman je sledila kulturna točka dr. Maje Gostič ter predstavitev namenov posveta s strani člana Slovenske krovne zveze za psihoterapijo, mag. Martina Lisca. Sledili so nagovori udeležencev posveta s strani Marka Lotriča, predsednika Državnega sveta; Ksenje Kos, predsednice Slovenske krovne zveze za psihoterapijo; in mag. Janka Bohaka, prvega predsednika Slovenske krovne zveze za psihoterapijo.

Sledil je prvi sklop predavanj o stanju psihoterapije v Sloveniji in njeni zgodovini ter o pomembnih razlikah med psihoterapijo kot metodo (kot se trenutno aplicira v zdravstvenem sistemu) in psihoterapijo kot samostojno znanstveno disciplino (kot se izvaja v zasebnem sektorju). Predstavljeni so bili primeri že obstoječih interdisciplinarnih sodelovanj različnih strokovnjakov s psihoterapevti; učinkovitost psihoterapije kot samostojne znanstvene discipline; razlikovanje slednje od psihosocialnega svetovanja in v katerih primerih psihoterapija ni potrebna. Svoje predstavitve so podali: Bosiljka Boba Lojk, psihoterapevtka realitetne terapije, podpredsednica Slovenske krovne zveze za psihoterapijo, je predstavila razvoj zgodovine psihoterapije v slovenskem prostoru; ddr. Irena Bezić, klinična psihologinja, geštalt psihoterapevtka, predsednica Evropske zveze za psihoterapijo, je predstavila stanje psihoterapije na ravni Evropske unije; doc. dr. Robert Oravec, dr. med. spec. psih., psihoterapevt, je predstavil razliko, ali je psihoterapija metoda zdravljenja ali neodvisna znanstvena veda; primer dobre prakse interdisciplinarne obravnave psihoterapevta, kliničnega psihologa in psihiatra sta predstavili Jelena Flajs De Miranda, dr. med, spec. psih. in Klavdija Zver Zahwi, uni. dipl. psih in integrativna psihoterapevtka. Sledilo je predavanje izr. prof. dr. Roberta Mastena, zaposlenega na Oddelku za psihologijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, o tem, kaj psihoterapijo ločuje od psihosocialnega svetovanja - kompetence psihoterapevta in ključni dejavniki za pozitiven izid psihoterapevtskega procesa. Prvi del posveta je zaključila dr. Andreja Mikuž, uni. dipl. psih., spec. klin. psih., predstavnica Zbornice kliničnih psihologov Slovenije s prispevkom na temo, da ni vse psihoterapija - pa tudi povsod ni potrebna.

Drugi vsebinski del posveta je bil namenjen okrogli mizi "Psihoterapija v praksi" z razpravo, ki jo je povezovala psihodinamska psihoterapevtka in članica Slovenske krovne zveze za psihoterapijo Metka Furlani. Predstavljeni so bili primeri izvajanja psihoterapije izven zdravstva v praksi ter trenutne aktivnosti in stanje glede priprave zakona o psihoterapiji. Na okrogli mizi so sodelovali Ksenja Kos, uni. dipl. ped. in prof. soc., transakcijsko analitična psihoterapevtka, predsednica Slovenske krovne zveze za psihoterapijo; prof. dr. Mojca Zvezdana Dernovšek, dr. med., spec. psih., predstavnica Ministrstva za zdravje; Radivoje Pribaković Brinovec, dr. med., spec. splošne medicine, predstavnik Nacionalnega inštituta za javno zdravje; dr. Ivana Kreft Hausmeister, uni. dipl. psih., spec. klin. psih., geštalt izkustvena psihoterapevtka, zaposlena v UKC Ljubljana na Pediatrični kliniki, ter mag. Ivana Mandarić, uni. dipl. soc. del., soc. antrop., transakcijsko analitična psihoterapevtka, zaposlena v zasebni praksi.

V razpravi, ki je sledila okrogli mizi, so sodelovali: Bosiljka Boba Lojk, podpredsednica Slovenske krovne zveze za psihoterapijo; pediatrija dr. Anja Radšel, dr. med., predstavnica sekcije za primarno pediatrijo; Špela Zupan, uni. dipl. prav., Skupnost centrov za socialno delo Slovenija; Katja Knez Steinbuch, zakonska in družinska psihoterapevka, stažistka; ddr. Irena Bezić, predsednica Evropske zveze za psihoterapijo; dr. Vid Vanja Vodusek, uni. dipl. psih., spec. klin. psih., z Univerzitetne psihiatrične klinike Ljubljana, ter Monika Pekošak, poslanka Državnega zbora, iz Poslanske skupine Svoboda.

* * *

Na podlagi predstavitev in razprave so bili oblikovani naslednji

z a k l j u č k i:

- 1. Z namenom opredelitve psihoterapije kot samostojne vede in psihoterapevta kot samostojnega poklica naj se opredeli pogoje za dodelitev naziva psihoterapevt (izobraževalni standardi, zahtevana teoretična znanja, strokovne kompetence in praktične izkušnje).**

Državni zbor je že 27. marca 2018 sprejel Resolucijo o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028 (Uradni list RS, št. 24/18), v kateri je med prioritetskimi nalogami navedeno, da se mora področje psihoterapije zakonsko urediti. Tudi koalicijska pogodba za obdobje 2022–2024 naslavlja duševno zdravje, predvsem v smislu profesionalizacije psihoterapije, njene dostopnosti in izvajanja nadzora nad izvajalci. Praksa je pokazala, da psihoterapevti že aktivno opravljajo svoj poklic v Sloveniji, ki ostaja do zdaj žal zakonsko nereguliran. Psihoterapijo bi bilo nujno opredeliti kot samostojno vedo, psihoterapevta pa kot samostojen poklic, kar bi bilo tudi v skladu s Strassboursko deklaracijo o psihoterapiji (1990) ter skladno s cilji Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), ki je že pred desetletji ločila psihoterapijo od psihologije in psihiatrije.

V Evropski reviji za psihoterapijo je navedeno: "*Primerjalne študije ne dajo odgovora na vprašanje, kdo je lastnik psihoterapije, zato lahko sklepamo, da je vojna za teren preprosto bitka za ozemlje, boj za oblast med strokami, ki ne temelji na znanstvenih dokazih, temveč na občutku upravičenosti*". Strassbourska deklaracija v tretji točki celo navaja pomembnost zagotavljanja več psihoterapevtskih smeri, da zagotovimo različne poti obravnave za različne ljudi. To bi omogočilo, da vsakdo lahko izbere sebi prilagojeno pot reševanja težav z duševnim zdravjem in da pri tem lahko izbira med storitvami različnih vrst strokovnjakov, ki imajo za izvajanje pomoči ustrezne kompetence in so ustrezno usposobljeni na svojem specifičnem področju dela.

Decembra 2022 je Ministrstvo za zdravje podpisalo in s tem podprlo izjavo Evropske komisije, ki se zavzema za vzpostavitev skupnih izobraževalnih okvirov za poklic psihoterapevta, s čimer je Slovenija podprla oblikovanje skupnih standardov izobraževanja psihoterapevta. Prav tako je stališče Evropske komisije iz leta 2018, da: "*Psihoterapevtom ni treba imeti akademske izobrazbe s področja psihologije ali medicinske kvalifikacije s področja psihiatrije. Gre za poklic, ki je neodvisen od psihologije, psihiatrije in svetovanja.*"

Po vzoru več evropskih držav se predlaga opredelitev dveh možnih ustreznih izobraževalnih poti za pridobitev naziva psihoterapevt: a) samostojni akreditirani fakultetni študij psihoterapevske znanosti, ali b) opravljeno usposabljanje, priznано s strani Evropske zveze za psihoterapijo, ki se ga lahko udeleži posameznik, ki je predhodno opravil VII. stopnjo izobrazbe. Prizna naj se tudi legitimnost vseh psihoterapevtskih modalitet (imenovanih tudi kot usposabljanja), ki ustrezajo znanstvenim, strokovnim ter etičnim standardom in kriterijem Evropske zveze za psihoterapijo.

2. Ustanovi naj se Zbornico psihoterapevtov z namenom reguliranja licenciranja, spremljanja strokovnega razvoja in etičnega ravnanja v zbornico vključenih psihoterapevtov.

V povezavi s prizadevanji za uveljavitev posebnega zakona o psihoterapiji z namenom zagotavljanja primerno izobraženih in kompetentnih psihoterapevtov se predlaga imenovanje posebnega strokovnega telesa, ki bo skrbelo za licenciranje, strokovni razvoj in etično delovanje psihoterapevtov, ki mu bo podeljeno javno pooblastilo s strani Ministrstva za zdravje. Pogoje in standarde bi bilo treba opredeliti za vse - tako za izvajalce storitev psihoterapije v zasebnem sektorju kot tudi v javnem sektorju (npr. v zdravstvu). S tem bi oblikovali širšo podporno mrežo za ljudi, jo primerno zakonsko regulirali, ljudje pa bi bili tako deležni strokovne obravnave, do katere bi prišli na podlagi izbire psihoterapevta iz državnega registra in ne bi bili več prepuščeni lastni presoji, kdo od ponudnikov storitev psihoterapije je kompetenten izvajati navedene storitve in kdo ne. Psihoterapija mora biti opredeljena kot samostojna in neodvisna znanstvena veda, psihoterapevt pa kot samostojen in neodvisen poklic, ki ga regulira neodvisna strokovna organizacija oz. institucija.

3. Uredi naj se financiranje psihoterapevtske dejavnosti za posameznike iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Zaskrbljujoč je podatek iz raziskave Flash Eurobarometer 530 z naslovom Duševno zdravje iz leta 2023, da je imelo kar 41 % anketiranih iz Slovenije v zadnjih 12 mesecih kakšne čustvene ali psihosocialne težave (na primer občutek depresije ali tesnobe) in da kar 61 % anketiranih iz Slovenije, ki so imeli čustvene ali psihosocialne težave, v zadnjih 12 mesecih ni prejelo ali ni poiskalo strokovne pomoči zaradi težav z duševnim zdravjem¹. Podatek je zaskrbljujoč tudi zato, ker bi glede na priporočila Svetovne zdravstvene organizacije morali v Sloveniji imeti na voljo vsaj 2000 psihoterapevtov oziroma 1 psihoterapevta na 1000 prebivalcev. Posledično se predlaga, da se čim prej uredi financiranje pomoči posameznikom, ki trpijo za duševno stisko, iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja.

4. Zagotovi naj se skupnostni pristop h krepitvi duševnega zdravja, promociji, preventivnim aktivnostim in destigmatizaciji duševnega zdravja.

Udejanjanje skupnostnega pristopa je eden od najučinkovitejših načinov krepitve duševnega zdravja, ki bi ga bilo možno še dodatno okrepiti z zakonsko regulirano

¹ Vir: Flash Eurobarometer 530. Duševno zdravje. 2023. Dostopno prek: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3032>

psihoterapevtsko službo, poleg že obstoječe mreže naslednjih institucij in strokovnih služb: Nacionalnega inštituta za javno zdravje, lokalnih centrov za krepitev zdravja, psihološkimi, klinično-psihološkimi in psihiatričnimi službami, storitvami centrov za socialno delo pod okriljem Skupnosti centrov za socialno delo, sekcije za primarno pediatrijo ter številnimi drugimi zdravstvenimi delavci in sodelavci.

5. Dostop do storitev psihoterapije naj se omogoči najširšemu krogu ljudi znotraj sistema javnega zdravstva, izobraževanja, socialnega varstva, sodstva itd. in v ta namen okrepi medresorsko sodelovanje za učinkovitejše javnozdravstveno delovanje na področju duševnega zdravja.

Okrepi naj se strokovno psihoterapevtsko službo, ki bo formirala močno mrežo, ki bo zmožna delovati hitro in učinkovito v različnih sektorjih, pri čemer naj se naloge, povezane s poklicem psihoterapevta, vključi v zdravstveni in izobraževalni sistem, sodstvo, socialno varstvo itd. Psihoterapija namreč ni namenjena zgolj zdravljenju duševnih motenj, ampak tudi preventivnim aktivnostim pred nastankom duševnih motenj.«

Marko Lotrič
predsednik

Prilogi:

- Javna izjava Sekcije za primarno pediatrijo pri Slovenskem zdravniškem društvu
- Javna izjava Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije